

SZAKDOLGOZAT

Sassné Bodzsár Nikoletta

2024

A szakdolgozat tartalmi kivonata

Testvérféltékenység óvodáskorban

Sassné Bodzsár Nikoletta

Óvodapedagógus szak, BA, levelező tagozat

Neveléstudományi Intézet/ Gyermeknevelési Tanszék

Belső témavezető: Fináncz Judit PhD, egyetemi docens, MATE Neveléstudományi Intézet

Szakdolgozatom témaválasztását személyes indíttatás és szakmai érdeklődés motiválta. A “Testvérféltékenység óvodáskorban” témakörhöz kapcsolódóan a testvérféltékenység háttérét, megnyilvánulásait és kezelését vizsgáltam óvodáskorú gyermekeknél. Úgy érzem, hogy a szakirodalmi tájékozódás és az interjúkészítés során szerzett tapasztalataim nagymértékben hozzájárultak szülői és óvodapedagógusi kompetenciáim fejlődéséhez. Mint szülő és leendő óvodapedagógus fontosnak tartom, hogy a testvérek közötti kapcsolatot, a felmerülő konfliktusokat a helyén kezeljék a szülők, melynek során figyelembe veszik gyermekeik érzelmeit és személyiségét. A család a legfontosabb a gyermek életében, a családban betöltött szerep határozza meg a gyermek szocializációját és személyiségfejlődését, az életükben felmerülő problémák kezelését és a későbbi kapcsolataikat is.

Kutatásom módszerül az interjúkészítést választottam, összesen hat szülővel és négy óvodapedagógussal készítettem interjút. Szakdolgozatomat több részre osztottam. Az első részben szakirodalmi forrásokat gyűjtöttem össze és elemeztem, majd az interjúk eredményeit mutattam be.

Vizsgálatom során a következő kérdésekre kerestem a választ: 1. Hogyan lehet felkészíteni a gyermeket a kistestvér születésére? Mit tesznek a szülők? 2. Milyen viselkedésváltozást tapasztalt a szülő és az óvodapedagógus az óvodás gyermeknél a kistestvér érkezésekor? 3. A családon belüli kapcsolatok hogyan változtak meg? Akár a testvérek között, akár a szülők irányába? 4. A származási családban megélt testvérkapcsolatok hogyan befolyásolják a szülők konfliktusmegoldó képességét gyermekeik testvérféltékenysége

kapcsán? 5. Milyen módszerekkel lehet a féltékenységet megelőzni és feldolgozását elősegíteni? Hogyan segíthet ebben a szülő és az óvodapedagógus?

A tíz elkészített interjú rávilágított arra, hogy a féltékenység kialakulása gyakran felmerülő probléma és általános jelenségnek tekinthető. Mindegyik megkérdezett szülő érzékelte a testvérek között kialakult féltékenységet valamilyen formában. A szülők elmondása alapján számukra ez egy természetes folyamat volt, számítottak a megjelenésére. Bár volt olyan szülő, aki számított rá ugyan, de nem olyan fokú konfliktus kialakulására, amelyet megtapasztalt. Általában az idősebb gyermeknek nehéz elfogadnia és feldolgoznia a kistestvér érkezését, főleg kezdetben, és a család élete is jelentős változáson megy keresztül. Egy gyermek születése formálja, alakítja a korábban már kialakult szokásokat, szabályokat a családban. Nagyon fontos, hogy a szülő vegye észre a gyermekeivel kapcsolatos problémákat, a viselkedésváltozásokat, hiszen annak valamilyen oka van. Kistestvér születésekor az idősebb gyermek úgy érezheti, hogy szülei már kevésbé szeretik, nem figyelnek rá kellőképpen, "trónfosztásként" élheti meg az új helyzetet. Korábban ő volt a középpontban, szülei csak rá figyeltek. Ez megváltozik a család bővülésével és viselkedésváltozáshoz vezethet a nagyobb gyermeknél. A változáshoz valamelyik gyermek könnyebben alkalmazkodik, mások nehezebben. Általánosságban elmondható, hogy az idősebb gyermek az, akinél felmerül az irigység, kialakul a féltékenység a kisebb testvér irányába. Sokszor előfordul, hogy a testvérek ugyanabban az óvodai csoportba járnak és van, hogy ez hátrányos a nagyobb gyermekre nézve. Felelősséget érez kisebb testvére iránt és ez akár nyomasztó lehet számára. De vannak gyerekek, akikre pozitívan hat, ha ugyanabba a közösségbe járnak. A szülőnek fontos feladata, hogy gyermekeik igényeit tartsák szem előtt és a gyermeknél történő legapróbb változást is vegyék észre. A testvérek között kialakult féltékenység általában átmeneti állapot, ugyanakkor eredményezhet nehezen kezelhető, megoldandó helyzeteket. A testvérek kapcsolata lehet nagyon jó, lehetnek a legjobb barátok, de lehetnek ellenségek is, mely akár felnőtt életükre is hatással lehet.

Az óvodapedagógusok egybehangzó véleménye alapján elmondható, a szülő szerepe a legfontosabb a testvérvizsály megelőzésében és kezelésében. Hiszen, ha a gyermek-szülő kapcsolata szoros, támogató, akkor a gyermek is könnyebben alkalmazkodik, és küzd meg a problémákkal.

A testvéri szeretet egy olyan érzés, amely soha nem múlik el. Örökké tart. Lehetnek benne hullámvölgyek, kisebb-nagyobb nehézségek, de a megértés, titkok, beszélgetések emléke egész életünk során elkísér bennünket